

สลด. (eMail)
กพต.รับที่ 19
วันที่ 11.9.19
เวลา 10.40 น.
ส่ง : กพต.
รับที่ : 59006/68
3 ก.ย. 2568 เวลา 17.32 น.

ที่ สม ๐๙๐๒/๒๕

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ - ๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ข้อเสนอแนะกรณีสิทธิพลเมืองของบุคคลที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาข้อเสนอแนะ ที่ ๑๐๖/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘ จำนวน ๒๐ แผ่น

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีบุคคลที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการขั้นพื้นฐาน จึงขอกราบเรียนความเป็นมาและสภาพปัญหา ข้อพิจารณา และข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ความเป็นมาและสภาพปัญหา

๑.๑ ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ ทะเบียนบ้านกลางหมายถึง ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน อย่างไรก็ตาม ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๔๖ กำหนดให้ทะเบียนบ้านกลางไม่ใช่ทะเบียนบ้าน ส่งผลให้ผู้ที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการของรัฐทั้งด้านการศึกษา การมีงานทำ บริการสาธารณสุข ตลอดจนถูกเอารัดเอาเปรียบในด้านสวัสดิการแรงงาน ไม่สามารถทำบัตรประจำตัวประชาชนและไม่มีสิทธิทำธุรกรรมใด ๆ ได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ผู้ประสงค์ทำบัตรประจำตัวประชาชนต้องมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน ในปี ๒๕๖๗ ปรากฏผู้มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง ๓๔๕,๘๓๐ คน

๑.๒ บุคคลอาจถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางด้วยสาเหตุ ๖ ประการ ดังนี้

- (๑) บุคคลที่ย้ายออกจากทะเบียนบ้านเดิมเพื่อเปลี่ยนภูมิลำเนา แต่ไม่แจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านใด
- (๒) บุคคลที่ออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นแต่เจ้าบ้านไม่ทราบว่าผู้นั้นไปอยู่ที่ใด
- (๓) ผู้เช่าซึ่งผู้ให้เช่าไม่แจ้งนายทะเบียนเพื่อเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน หรือผู้ที่พักอาศัยซึ่งเจ้าบ้านไม่แจ้งนายทะเบียนเพื่อเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน
- (๔) เด็กที่ถูกแจ้งเกิดและถูกเพิ่มชื่อและรายการไว้ในทะเบียนบ้านกลาง
- (๕) บุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านของบ้านที่รื้อถอนโดยไม่แจ้งต่อนายทะเบียน
- (๖) บุคคลที่ถูกออกหมายจับ

๑.๓ บุคคลที่เคยมีบัตรประจำตัวประชาชน เมื่อถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลาง หากบัตรสูญหาย ขำรุด หรือหมดอายุ จะไม่สามารถจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ได้ นอกจากนี้ บุคคลที่มีชื่อ

และรายการ ...

และรายการในทะเบียนบ้านกลางเป็นเวลานานโดยไม่มีความเคลื่อนไหวทางทะเบียน จะถูกจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้านกลาง และไม่ถูกบันทึกชื่อและรายการในทะเบียนราษฎรใด ๆ ตามระบบกฎหมายของไทยอีกต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ประกอบมาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๒ บัญญัติให้ กสม. มีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงเห็นสมควรมีข้อเสนอแนะกรณีสิทธิพลเมืองของบุคคลที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในบ้านกลางต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของ กสม. ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

๔. ข้อพิจารณา

การที่บุคคลถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางทำให้ไม่สามารถใช้สิทธิขั้นพื้นฐานและสวัสดิการที่ต้องใช้บัตรประจำตัวประชาชนยืนยันสิทธิตามกฎหมายได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสิทธิที่ได้รับการรับรองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๑ ผู้ที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย ต้องมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้าน จึงสามารถจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนได้

๔.๒ ผู้สูงอายุที่จะมีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้นั้นอาศัยอยู่

๔.๓ คนพิการที่จะมีสิทธิได้รับเงินเบี้ยความพิการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทะเบียนบ้าน

๔.๔ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่จะมีส่วนร่วมในการปกครอง ต้องมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าระยะเวลาที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งแต่ละฉบับกำหนด

๕. ข้อเสนอแนะ

กสม. เห็นควรมีข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อบริหารให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

๕.๑ ให้กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการ ดังนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖ วรรคหนึ่ง ให้ทะเบียนบ้านกลางเป็นทะเบียนบ้าน ใช้สำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้านของบุคคลใดได้

(๒) ทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖

(๓) ให้ถือว่า ...

(๓) ให้ถือว่าบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางมีสิทธิและได้รับประโยชน์ตามกฎหมาย และสามารถจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ได้

(๔) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐/๑ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าบ้านหรือผู้ให้เช่าต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบ กรณีมีบุคคลที่ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้าน

(๕) ใช้เทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกให้นายทะเบียนใช้อำนาจตรวจสอบภูมิสำเนา และข้อเท็จจริงของบุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางก่อนจำหน่ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง

(๖) ให้กรมการปกครองแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการระบบการทะเบียนราษฎรของประเทศไทยในลักษณะบูรณาการเชิงระบบ เพื่อให้รับรองและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล

๕.๒ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๔๖

๕.๓ ให้สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (สำนักงาน ป.ย.ป.) นำข้อเสนอแนะของ กสม. ไปประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศฯ เพื่อทบทวนกฎหมายทั้งระบบ

๕.๔ ให้กรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แก้ไขปัญหาให้บุคคลที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุหรือรับเงินเบี้ยความพิการได้

๕.๕ ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีประสานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อร่วมกับการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้บุคคลที่ถูกเพิ่มชื่อและรายการในทะเบียนบ้านกลางสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้

ดังรายละเอียดข้อเสนอแนะปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ข้อ ๕ ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้ กสม. ทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๑๓๙๙๒ (ภายในวงค์)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๗๒๐

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ Law_ICCPR@nhrc.or.th